
В.С. Шовкалюк

Директор департаменту інноваційної діяльності та трансферу технологій Держінформнауки України



ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ 2012 РОКУ

У сучасному світі рівень економічного розвитку країни визначається не стільки природними ресурсами чи обсягами виробництва, скільки здатністю суб'єктів господарювання до генерування та упровадження нових ідей.

Протягом століть багаті природні ресурси означали стабільність і процвітання для держави. Однак у XX—XXI століттях така закономірність вже не є очевидною. Так, наприклад, Японія володіє незначними запасами заліза, вугілля, нафти, Швеція, Франція та Швейцарія або повністю позбавлені цих видів палива, або забезпечені ними недостатньо; Велика Британія імпортує боксити, руди кольорових металів, Німеччина — залізну руду, природний газ, нафту; природні ресурси у Сінгапурі майже відсутні, проте всі ці держави займають місця у першій двадцятці Глобального індексу конкурентоспроможності (ГІК), що складається Всесвітнім економічним форумом. За даними ГІК, країни, головним чинником формування валового внутрішнього продукту (ВВП) яких є експорт сировинної бази, посідають місця у третій—четвертій десятці, у той час як місця у першій—другій десятках займають країни — експортери високотехнологічного обладнання та новітніх технологій.

Важливість інновацій незаперечна як для країни в цілому, так і для окремих її підприємств та громадян. За допомогою новітніх рішень уряди країн здатні ефективно виконувати свої функції, пов'язані із захистом національної безпеки та навколишнього середовища, охороною здоров'я та підвищенням продуктивності праці. Компаніям інновації створюють стратегічні переваги в найбільш конкурентних областях, пересічним громадянам — підвищують рівень та якість життя.

Розвиток країни неможливий без всебічного та постійного використання нововведень, постійного перетворення наукових знань у технології та науково-технічні розробки для виробництва.

У Програмі економічних реформ на 2010—2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» метою реформи в інноваційній сфері визначено



активізацію інноваційних процесів, повноцінне використання потенціалу науки в процесі технологічної модернізації економіки.

Індикаторами досягнення мети в період 2010—2014 років визначено збільшення частки інноваційно активних промислових підприємств з 10,7 до 25 %, підвищення наукоємності ВВП з 0,95 до 1,5 %.

Розробка та реалізація антикризових заходів, спрямованих на стабілізацію макроекономічної ситуації, відновлення стабільності у фінансовій сфері, дозволили у 2012 році досягти за деякими показниками інноваційного розвитку докризового рівня. Проте стан інноваційної діяльності залишається складним і потребує прийняття активних стимулювальних заходів з боку держави.

Однак Україна ще далека від реалізації амбітних планів бути рівною серед інноваційно розвинених країн.

За підіндексом «Інновації» у 2011—2012 рр. Україна посідає лише 74 місце серед 142 країн (таблиця).

У списку найбільш інноваційних країн планети, який був оприлюднений на початку 2013 року агентством *Bloomberg*, Україна увійшла до 50 кращих країн і посіла 42 місце. При цьому агентство *Bloomberg* розглянуло показники понад 200 країн і суверенних регіонів, щоб визначити їхній інноваційний фактор. Остаточний список було скорочено до 96, з якого вибрано 50.

Для досягнення визначених у Програмі економічних реформ показників розвитку необхідно, у першу чергу, удосконалити нормативно-правову базу регулювання інноваційної діяльності.

Підіндекс «Інновації» та його складові для України за період 2008—2012 рр.

Категорія	2009—2010		2010—2011		2011—2012	
	рейтинг з 133 країн	бал (1—7)	рейтинг з 139 країн	бал (1—7)	рейтинг з 142 країн	бал (1—7)
Інновації	62	3,21	63	3,11	74	3,11
Інноваційна спроможність	32	3,7	37	3,5	42	3,4
Якість науково-дослідних інститутів	56	3,9	68	3,6	72	3,6
Видатки компаній на дослідження і розробки (ДіР)	68	3	69	3	75	3
Взаємозв'язки університетів з промисловістю у сфері ДіР	64	3,5	72	3,5	70	3,6
Державні закупівлі новітніх технологій і продукції	85	3,3	112	3,1	112	3,1
Наявність учених та інженерів	50	4,4	53	4,3	51	4,3

Джерело: The Global Competitiveness Report 2011—2012. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GCR_Report_2011-12.pdf

З метою концентрації фінансових ресурсів на проривних напрямках інноваційного розвитку Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» визначено стратегічні пріоритетні напрями інноваційної діяльності.

Для реалізації стратегічних пріоритетів Урядом України затверджено середньострокові пріоритети інноваційної діяльності загальнодержавного та галузевого рівнів на 2012—2016 роки. Їх визначено за результатами прогнозно-аналітичних (форсайтних) досліджень з урахуванням світових технологічних тенденцій. На Держінформнауки України покладено завдання щодо забезпечення моніторингу реалізації пріоритетів.

Аналіз даних моніторингу, зокрема обсягів фактичного фінансування пріоритетних напрямів за видами інноваційної діяльності, надасть можливість планувати та коригувати їх на наступні роки з максимальною концентрацією ресурсів держави на пріоритетних напрямках науково-технічного оновлення виробництва, що підвищить конкурентоспроможність вітчизняної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках.

У цьому році Держінформнауки України вперше буде проведено моніторинг реалізації нових стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності.

Основним механізмом поєднання науково-технічної діяльності з виробничою є трансфер технологій — процес передачі нової ідеї, технології або розробки у використання. Досить часто помилково замість цього терміну використовується термін «комерціалізація». Принципова різниця між трансфером і комерціалізацією полягає в обов'язковому отриманні прибутку внаслідок здійснення останньої. Звичайно, отримання прибутку і повноцінна винагорода науковця та наукової установи — авторів розробки — є важливим питанням. Однак з точки зору держави найбільш важливим є сам результат цих дій — упровадження нових знань у реальному секторі економіки, що дозволяє забезпечити конкурентоздатність вітчизняних товарів і послуг, їхній успішний продаж і отримання державою коштів у вигляді податків. Окрім того, не слід забувати про непрямий (тобто виражений не у грошовій формі) ефект від упровадження інновацій. Наприклад, упровадження дорожніх знаків зі світловідбивною фарбою, метеорологічних пунктів на швидкісних трасах чи нових дорожніх матеріалів не приносить прибутків ані дорожнім службам, ані водіям, однак забезпечує підвищення безпеки дорожнього руху, зменшення аварійності та смертності на дорогах.

Трансфер технологій може здійснюватися, зокрема, шляхом купівлі/продажу повністю готової промислової технології (продаж патенту, ноу-хау, надання ліцензії), спільної реалізації розробок (технічно-промислова кооперація, організація спільних підприємств), інжинірингу, створення венчурних фірм, надання в оренду або лізинг складових технологій, обладнання, або комерційної концесії (франчайзингу).

Трансфер вітчизняних технологій може здійснюватися на внутрішньому та міжнародному ринках. За відсутності необхідної вітчизняної техноло-



гії вона може бути придбана на міжнародному ринку. Такі країни як Японія, «азійські тигри» розпочинали саме з міжнародного трансферу. Це забезпечувало швидке впровадження новітніх рішень у промисловість і стрімкий підйом національної економіки.

Чи варто Україні йти таким шляхом? Адже неконтрольована закупівля технологій за кордоном може призвести до ліквідації все ще потужної наукової бази. Необхідно зважено оцінювати можливості науково-технологічної сфери. Напрями, у розробці яких Україна знаходиться на рівні світових аналогів, мають підтримуватися державою через прямі та непрямі механізми. У тих сферах науково-технічної діяльності, де Україна знаходиться далеко позаду світових аналогів, необхідно переглянути фінансування, а вивільнені кошти спрямувати на закупівлю іноземних технологій. Проте такі рішення слід ухвалювати виважено і обґрунтовано.

Нормативно-правове поле у сфері трансферу технологій в Україні не є «неораною цілиною». Ще у 2006 році було прийнято Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій». Було затверджено необхідні для реалізації закону підзаконні акти. Однак результативність сфери трансферу технологій в Україні все ще залишається не високою.

За оцінками експертів, обсяг світової торгівлі ліцензіями на об'єкти інтелектуальної власності щорічно зростає на 12 %, у той час як темпи зростання світового виробництва не перевищують 5 % на рік. За прогнозами фахівців, річний обсяг ринку високотехнологічної продукції та послуг зросте за найближчі 20 років у 5 разів, а обсяг ринку паливно-енергетичних ресурсів — усього лише у 2 рази. В Україні ж експорт формується переважно за рахунок сировинних галузей, частка України на ринку високотехнологічної продукції становить приблизно 0,1 %. Наукоємність промислового виробництва в Україні, яка наприкінці 1990-х років складала біля 3 %, зараз не перевищує 1 %, що у десятки разів менше за світовий рівень.

Основними чинниками, що стримують розвиток системи трансферу технологій і впровадження результатів науково-технічної діяльності в економіку України, є, по-перше, недостатня компетентність суб'єктів інноваційної діяльності. Керівники промислових підприємств не усвідомлюють визначальної ролі інтелектуальної власності в розвитку виробництва. Однак впровадження новітніх технологій — це ризикований, проте єдиний шлях виведення підприємств на нові високі рівні технологічного та економічного розвитку і підвищення їх конкурентоспроможності.

Водночас, науковці здебільшого не спроможні комерціалізувати результати своїх досліджень через незнання механізму комерціалізації — технологічного аудиту, методів оцінки вартості та забезпечення охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності, шляхів пошуку потенційних покупців та передавання розробок споживачам.

По-друге, стримує розвиток трансферу технологій відсутність реальних стимулів у організацій-розробників технологій для участі у процесі їх ко-

мерціалізації, а суб'єктів підприємницької діяльності — до інвестування в наукові дослідження.

Інноваційна діяльність відрізняється від звичайної інвестиційної діяльності високим ступенем ризику, тому необхідна державна підтримка у вигляді прямої фінансової підтримки та податкових стимулів для суб'єктів інноваційної діяльності, наприклад, технопарків та малих інноваційних підприємств. Крім того, наразі в Україні не існує дієвого механізму забезпечення впровадження завершених науково-технічних розробок і технологій, що виконуються за рахунок бюджетних коштів, у промислове виробництво.

На виконання Національного плану дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010—2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», затвердженого Указом Президента України від 12.03.2012 № 187, Держінформнауки України розроблено та Верховною Радою України в жовтні 2012 року прийнято Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», спрямований на забезпечення ефективного використання вітчизняного науково-технічного потенціалу та комерціалізацію результатів науково-технічної діяльності.

Для подальшого розвитку системи трансферу технологій Держінформнауки у 2013 році має забезпечити підготовку цілої низки нормативно-правових актів, необхідних для реалізації положень нової редакції Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій». Зокрема, це положення щодо порядку передавання майнових прав на технології, створені у процесі виконання науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, установам, організаціям і підприємствам — виконавцям цих робіт, порядку та напрямів використання коштів, одержаних у результаті трансферу зазначених технологій.

Необхідно запровадити систематичні прогнозно-аналітичні та стратегічні маркетингові дослідження щодо науково-технологічного та інноваційного розвитку в Україні на основі світових тенденцій. Це дозволить забезпечити своєчасне корегування пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної сфери.

Запровадження державної підтримки розвитку кооперації наукових установ та промислових підприємств у створенні високотехнологічних виробництв сприятиме зростанню участі останніх у фінансуванні розробки необхідних для цього технологій та інноваційної продукції.

Швидке передавання технологій від розробників до підприємств не можливе без сформованої ефективної інфраструктури підтримки науковців, винахідників і підприємств. Розвиток національної мережі трансферу технологій має забезпечити поширення через мережу та за участю регіональних центрів науки, інновацій та інформатизації інформації про вітчизняні науково-технічні розробки та технології.

Відповідно до завдань Національного плану дій на 2012 рік Кабінетом Міністрів України прийнято розпорядження від 10.09.2012 № 691-р «Про схвалення Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері». Метою його є удосконалення засад державного регулювання в інноваційній сфері, розбудова економічних, структурних і організаційних основ інноваційної діяльності, забезпечення взаємодії різних інституцій під час упровадження інновацій, створення системи надання державної підтримки інноваційному розвитку національної економіки, створення сучасного ринку інновацій та технологій, визначення механізму оперативного реагування на зміни в інноваційній сфері.

На виконання пункту 2 цього розпорядження Держінформнауки спільно із зацікавленими центральними органами виконавчої влади, Національною академією наук України та галузевими Національними академіями наук підготували проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері на період до 2014 року».

Заходи спрямовані на уточнення завдань і функцій органів виконавчої влади та місцевого самоврядування в інноваційній сфері та надання правових засад створення місцевими державними адміністраціями структурних підрозділів з питань інноваційного розвитку.

Низку заходів спрямовано на створення сприятливих умов для активізації інноваційної діяльності, упровадження інновацій, функціонування інноваційної інфраструктури, ринку інновацій та технологій шляхом удосконалення правових засад функціонування технологічних парків, сприяння створенню та забезпечення функціонування технологічних платформ, спрощення процедур утворення інноваційних кластерів, малих інноваційних підприємств.

Для спрощення та уточнення процедури державної реєстрації інноваційних проектів постановою Кабінету Міністрів України від 06.06.2012 № 573 внесено зміни до Порядку державної реєстрації інноваційних проектів, зокрема передбачено розгляд інноваційних проектів за принципом «єдиного вікна» та скорочено терміни проведення їхньої державної реєстрації.

На створення сприятливих прозорих рамкових умов для провадження інноваційної діяльності та виконання інноваційних проектів спрямовано розроблений у 2012 році проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про інноваційну діяльність», який схвалено Урядом України та внесено на розгляд Верховної Ради України.

Без запровадження податкових стимулів для виконавців інноваційних проектів за відсутності надання фінансової підтримки з державного бюджету неможливо розраховувати на значне зростання інноваційної активності підприємств. А це потребує внесення відповідних змін до Податкового кодексу. Такий проект закону розроблено Держінформнауки. Залишається одне непросте питання: слід переконати інші центральні органи виконавчої

влади в необхідності цих змін, узгодити його та внести на розгляд Кабінету Міністрів України.

Розбудова інноваційної інфраструктури, спроможної надавати весь комплекс необхідних для винахідників, інноваторів та підприємств послуг, — від доведення ідеї до інновації та забезпечення впровадження науково-технічних розробок і винаходів на виробництві — одне із ключових завдань органів виконавчої влади та Держінформнауки.

Кабінет Міністрів України ще в 2008 році затвердив Державну цільову економічну програму «Створення в Україні інноваційної інфраструктури» на 2009—2013 роки.

Ця Програма спрямована на створення розгалуженої інфраструктури сприяння інноваційній діяльності як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях. Вона охоплює також академічну і вузівську науку, малий бізнес.

Завдання та заходи Програми спрямовані на:

- розвиток інфраструктури підтримки малого інноваційного бізнесу;
- формування інформаційно-консультативної підтримки інноваційної діяльності;
- створення у вищих навчальних закладах цілісної системи інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності;
- створення розгалуженої інноваційної інфраструктури на базі наукових установ;
- створення інфраструктури фінансового забезпечення інноваційної діяльності;
- створення системи забезпечення інноваційної діяльності на рівні регіону із забезпеченням міжрегіональної координації її розвитку;
- забезпечення систематичного навчання та підвищення кваліфікації кадрів у сфері інтелектуальної власності, трансферу технологій та інноваційної діяльності;
- створення нормативно-правової та науково-методичної бази та розробка механізму підтримки і розвитку різних типів підприємств, організацій інноваційної інфраструктури.

За відсутності в 2012 році фінансування зазначеної Програми з державного бюджету, реалізація її заходів здійснювалася, головним чином, за рахунок коштів місцевих бюджетів та інших залучених фінансових ресурсів.

У регіонах України в ході виконання Програми вже створені та створюються нові бізнес-інкубатори, наукові парки, бізнес-центри для підтримки малого та середнього підприємництва, центри трансферу технологій, кластери тощо.

Відповідно до Закону України «Про наукові парки», який регулює правові, економічні, організаційні відносини, пов'язані зі створенням та функціонуванням наукових парків, і спрямований на інтенсифікацію процесів розроблення, упровадження, виробництва інноваційних продуктів та інноваційної продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках, в Україні



створено 7 наукових парків. На жаль, результати їхньої діяльності ще не такі вагомі, щоб суттєво впливати на розвиток науково-технічної сфери.

В Україні система технологічних парків є позитивним прикладом дієвості механізму, що забезпечує реалізацію державної інноваційної політики.

Українські технопарки не повною мірою відповідають традиційній американській чи європейській моделі, скоріш за все тому, що українська економіка ще не має тих можливостей, які має економіка США та ЄС.

Відсутність стартової фінансової підтримки унеможливила створення традиційних (у західному розумінні) технопарків, де всі учасники сконцентровані в єдиному будинку або на загальній території. Тому була започаткована модель так званого «технопарку без стін» на основі договору про спільну діяльність, що не вимагає значних первинних капіталовкладень.

При цьому використовувалися непрямі методи державної підтримки технопарків — різні форми податкових та митних стимулів.

З 2000 до 2011 рр. загальний обсяг реалізованої інноваційної продукції при виконанні проектів технологічних парків склав близько 13 млрд грн, до бюджетів та цільових фондів перераховано понад 1 млрд грн. Після закінчення спеціального режиму інноваційної діяльності для проектів технопарків до бюджету перераховано ще понад 1 млрд грн.

Обсяги випуску інноваційної продукції технопарків починаючи з 2005 року стрімко знижуються, оскільки державна підтримка проектів, що реалізуються технопарками, неодноразово змінювалася в бік її скорочення і на сьогодні практично зведена до мінімуму, отже не цікавить підприємства — потенційних виконавців проектів.

З прийняттям у 2010 році Податкового кодексу України скасовано таку державну підтримку виконавців проектів технопарків як цільові субсидії у вигляді податку на прибуток підприємств і податкового векселя з ПДВ.

Проблема на сьогодні полягає не у збільшенні кількості технопарків, а в активізації їхньої діяльності шляхом запровадження стимулів, у тому числі і податкових, які довели свою дієвість у 2000—2004 роках.

Держінформнауки розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків».

Проект закону спрямований на активізацію діяльності технологічних парків, стимулювання реалізації інноваційних проектів, а також чітке визначення механізмів дії окремих положень цього Закону.

Проект акта передбачає:

- спрощення порядку реєстрації технопарків;
- визначення підстав щодо встановлення строку дії та порядку запровадження спеціального режиму інноваційної діяльності технопарків під час виконання проектів;
- зміни механізму державної реєстрації проектів технопарків та підстав для скасування державної реєстрації;



- посилення контролю та відповідальності за реалізацію проектів технологічних парків, а також за використання коштів спеціального рахунку, що спрямовуються на виконання проектів технопарку;

- зміни до термінології, що використовується в Законі.

Унесення змін до Законів України «Про інноваційну діяльність» та «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» в комплексі із унесенням змін до Податкового кодексу в частині запровадження стимулів для виконавців інноваційних проектів дозволить активізувати інноваційну діяльність підприємств. При цьому бюджет нічого не втрачає, навпаки — збільшаться надходження до державного бюджету та державних цільових фондів від створених у результаті виконання інноваційних проектів виробництв.

З метою надання фінансової підтримки інноваційній діяльності суб'єктам господарювання постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2011 № 1396 утворено Державну інноваційну небанківську фінансово-кредитну установу «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу» та затверджено її Статут. Фонд має забезпечити на конкурсних засадах підтримку впровадження вітчизняних високотехнологічних наукових, науково-технічних розробок та винаходів, які відповідають пріоритетам інноваційної діяльності та спрямовані, насамперед, на реалізацію інноваційних проектів суб'єктів малого підприємництва (малого інноваційного бізнесу).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21.12.2011 № 1394 в 2012 році утворено публічне акціонерне товариство «Національна акціонерна компанія «Укрсвітлолізинг», діяльність якого спрямована на впровадження сучасних світлодіодних систем освітлення. За участі компанії планується здійснювати через механізм лізингу реалізацію проектів із заміни застарілого освітлювального обладнання на світлодіодне у різних галузях виробництва та побути. У 2013 році за участі компанії може бути реалізовано орієнтовано 20 проекта, а також залучено для їх реалізації та започаткування нових проектів близько 70 млн грн.

ПАТ «Національна акціонерна компанія «Укрсвітлолізинг» братиме участь у реалізації пілотних проектів Державної цільової науково-технічної програми «Розробка і впровадження енергозберігаючих світлодіодних джерел світла та освітлювальних систем на їх основі». Реалізація програми до 2020 року, за умов переходу національної економіки на виключно світлодіодне освітлення, забезпечить економію електроенергії в обсязі 36,7 млрд кВт · год на рік, що еквівалентно економії 14,6 млрд грн (при тарифі 40 коп. за кВт · год), або 29,2 млрд грн (при тарифі 80 коп. за кВт · год). Це створює потенційну можливість зменшити (вивільнити) встановлені потужності у розмірі 8,9 млн кВт, що забезпечуються 11 блоками теплових електростанцій (або 5 блоками АЕС), а також дозволить зменшити викиди вуглецю у атмосферу на 5,3 млн тонн на рік.

Завдяки організації виробництва в Україні світлодіодних джерел світла та освітлювальних систем на їх основі реалізація програми дасть можливість створити додатково 66 000 робочих місць.



Спільні зусилля НАН України та Держінформнауки у виконанні завдань і заходів Державної цільової науково-технічної програми «Розробка і впровадження енергозберігаючих світлодіодних джерел світла та освітлювальних систем на їх основі» дозволили впровадити науково-технічні розробки в виробництво та спричинили реанімацію світлотехнічної галузі України і освоєння серійного виробництва широкої номенклатури енергоощадних світлодіодних освітлювальних пристроїв на таких підприємствах, як «ОСП Корпорація «Ватра», м. Тернопіль (світильники для ЖКГ, бюджетної і промислової сфер, для об'єктів з підвищеною небезпекою), «Екта-Пром», м. Житомир (вуличні світильники для доріг класу А), «Атілос», м. Чернігів (вуличні світильники для доріг класу Б), «СУ-24», м. Харків (світильники для парків, дворів і об'єктів ЖКГ), «Газотрон-Люкс», м. Рівне (світлодіодні лампи з цоколями E27 та E14), «Світлодіодні технології Україна», м. Харків (світлодіодні модулі на гнучкій підкладці для широкої гами освітлювальних приладів).

З метою активізації інноваційних процесів у регіонах України обласними державними адміністраціями розроблені, затверджені та реалізуються регіональні інноваційні програми, якими визначено засади формування інноваційної моделі розвитку регіональної економіки, зокрема:

- Програма науково-технічного та інноваційного розвитку Кіровоградської області на 2004—2006 роки та на період до 2015 року;
- Програма науково-технічного та інноваційного розвитку Рівненської області на 2011—2013 роки;
- Програма науково-технічного розвитку Донецької області на період до 2020 року;
- Дніпропетровська обласна регіональна програма інноваційного розвитку на період до 2020 року;
- Програма розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності Івано-Франківської області до 2015 року.

Заходи щодо активізації інноваційної діяльності та формування інноваційної інфраструктури включено окремими розділами до Програми економічного і соціального розвитку Миколаївської області на 2011—2014 роки «Миколаївщина—2014», Стратегії економічного і соціального розвитку Миколаївської області на період до 2015 року.

З метою надання сприяння у розвитку інноваційної сфери в регіонах Держінформнауки укладено угоди про співпрацю у сфері інновацій з Харківською та Донецькою обласними державними адміністраціями. Готуються аналогічні угоди з іншими обласними державними адміністраціями.

Держінформнауки як національний замовник активно працювало над підготовкою Міждержавної програми інноваційного співробітництва держав — учасниць СНД на період до 2020 року, яка була схвалена 18 жовтня 2011 року на засіданні Ради Глав Урядів країн СНД (м. Санкт-Петербург).

Програма передбачає створення в рамках Співдружності Незалежних Держав взаємоприйнятних сприятливих економічних, правових та організаційних умов для суб'єктів інноваційної діяльності.

Комплекс заходів на 2012—2014 роки з реалізації Програми затверджено 28 вересня 2012 року Радою голів Урядів держав — учасниць СНД.

Цей комплекс заходів спрямований на нормативно-правове, організаційно-технологічне, інформаційне та кадрове забезпечення реалізації Програми, а також на формування системи фінансування програмних заходів та інноваційних проєктів Програми.

Постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2012 № 701 засновано Премію Уряду за розробку та впровадження інноваційних технологій, яка присуджується за особливі досягнення в розробці та впровадженні інноваційних технологій у виробництво і виведення на ринок вітчизняної інноваційної продукції в рамках реалізації інноваційних проєктів. Щорічно п'ять таких Премій будуть присуджуватися до Дня науки на конкурсних засадах. Премія стане додатковим стимулом для українських учених, інноваторів та підприємств.

Модернізація української економіки на засадах інноваційного розвитку має забезпечуватися комплексним застосуванням усіх доступних важелів економічної політики та запобіганням конфлікту між вирішенням стратегічних та поточних завдань. За цих умов інноваційна політика може стати реальним полем для багатогранної співпраці держави і бізнесу.

Проблем в інноваційній сфері дотепер багато. Рішення щодо реформування економіки повинні впливати з наявного потенціалу та є результативними вже сьогодні. Головне, що зробить розвиток економіки сталим, а економіку конкурентною — нарощування її інноваційної складової. На це має бути спрямована інноваційна політика, покликана об'єднувати загальними завданнями науку, техніку, виробництво, споживання, фінансову систему, освіту. Вона має бути орієнтована на використання інтелектуальних ресурсів, розвиток високотехнологічних виробництв і пріоритетів економіки.

Україна потребує значного покращення інститутів, стимулів та інформативної інфраструктури економіки знань. Дослідження показують, що додатково до рівня витрат, які застосовуються в інноваціях (науково-дослідні ресурси і людський капітал), інші важливі фактори включають економічні умови, режим прямого інвестування, обсяг знань у кожній країні (якість дослідницьких установ) і взаємодію дослідницьких установ з приватним сектором.

Як уже зазначалось вище, інноваційна діяльність — особливий вид підприємницької діяльності, достатньо ризиковий, оскільки вірогідність швидкої трансформації ідеї або винаходу у комерціалізований продукт не завжди висока. Зате і віддача від таких проєктів може бути великою. Тому інноваційна діяльність потребує особливих механізмів стимулювання та державної підтримки.

Реалії такі: ставки по кредитах комерційних банків надзвичайно високі, фінансові інституції (страхові компанії, пенсійні та інвестиційні фонди) не ризикують вкладати в інновації, українські венчурні фонди практично

відсутні. І тут держава має впливати на фінансовий сектор, щоб активізувати діяльність інноваторів, підприємств, а також банків, інших фінансових установ та організацій.

За сучасних умов, коли розвиток науки і техніки досяг виключно великих масштабів, жодна з держав, навіть США, Японія, Німеччина чи Росія з їхнім значним науковим і ресурсним потенціалом, не взмозі на однаковому рівні забезпечити поступ усіх напрямів науково-технічного розвитку. Для цього необхідно: наявність широких зв'язків із зовнішнім світом, науково-технічна спеціалізація, участь у світовому розділі праці, ефективне використання зарубіжного науково-технічного досвіду.